

MONAHIA ANTONINA

# Învată să-ți birui patimile

*Viața și însemnările monahiei Antonina  
de la mănăstirea Zaceatievski  
(1869-1969)*

Traducere din limba rusă  
Gheorghiță Ciocoi

editura  
**Σοφία**

București

## CUVÂNT ÎNAINTE

Monahia Antonina este una dintre ultimele viețuitoare ale mănăstirii Zaceatievski (a Zămisliirii Maicii Domnului) din Moscova, căreia i-a fost rânduit de Dumnezeu să păstreze firul duhovnicesc după închiderea mănăstirii în 1927, până la vremea renașterii vieții monahale a acesteia.

Protoiereul Aleksandr Egorov (1927-2000), slujitor vreme de 48 de ani la biserica Sfântului Proroc Ilie, care le-a cunoscut și s-a îngrijit duhovnicește de ultimele surori ale mănăstirii de mult închise, povestește cum, fiind încă de vârstă fragedă, Ana (așa se numea viitoarea monahie Antonina) s-a îmbolnăvit grav. Mama ei, îngrijorată, a mers la un stareț cunoscut, care a mângâiat-o, spunându-i: „Nu te tulbura, fata nu va muri, va trăi o sută de ani și încă puțin!” Așa s-a și întâmplat...

Cum a viețuit însă acest veac îndelungat mai-că Antonina, vom afla din cartea de față. De folos, fără doar și poate, oricărui creștin prin învățăturile și povețele ei, cercate în vremuri de nevoie și de prigoană...

## VIAȚA LA MĂNĂSTIRE

Ana Iakovleva s-a născut în anul 1869. După cum arată listele cu surorile mănăstirii Zaceatievski, ea provenea dintr-o familie de țărani din comuna Gjatsk (astăzi, orașul Gagarin), regiunea Smolensk, unde a și terminat școala.

Nu se știe cu exactitate când Ana Iakovlevna a intrat în mănăstirea Zaceatievski. Documentele de arhivă mărturisesc doar despre momentul „intrării ei oficiale” în mănăstire – printr-un decret al Consistoriului din 11 septembrie 1903.

Potrivit Tatiane Grigorievna Maklakova, Ana „a venit la mănăstire cu o traistă pe umăr... Avea 16 ani. Venea la mănăstire, urmându-și chemarea duhovnicească și profeția unui rătăcitor, care în copilăria ei i-a spus: «Vei fi toată viața în casa lui Dumnezeu și vei coace pâinișoare»”.

Profeția s-a împlinit întocmai. După câțiva ani i s-a încredințat ascultarea de prescurăreașă a mănăstirii, sub conducerea ei lucrând 40 de monahii și ucenice, onorând comenzi de prescuri pentru majoritatea parohiilor din jur. Potrivit informației Tatiane Maklakova, Ana Iakovle-

va a venit la mănăstire în 1885, dar în cererea sa pentru tunderea în monahism este menționat că ea a trăit „în mănăstire câțiva ani, până să devină monahie”. Se pare că a intrat în mănăstire în vremea stăreției egumenei Valentina Boronina (1881-1908).

### **Tunderea în monahism**

Pe 30 decembrie 1908, a murit egumena Valentina Boronina. Din 22 martie 1909 stăreția mănăstirii a fost preluată de egumena Maria Koboka (1858-1930), care va fi stareță a mănăstirii Zaceatievski până la închiderea acesteia.

După o jumătate de an, în Consistoriul duhovnicesc de la Moscova a fost prezentată o informare în numele Înaltpreasfințitului Vladimir, mitropolitul Moscovei și Kolomnei, și din partea egumenei Maria, datată 12 octombrie 1909. În aceasta se comunica că opt ascultătoare ale mănăstirii, inclusiv Ana Iakovleva, „în al 41-lea an după nașterea lor... doresc să fie tunse în monahism, după ce au petrecut în mănăstire mai mulți ani. Ucenicele s-au dovedit cu adevărat demne de viața monahală și nespuse de sânguincioase în îndeplinirea ascultărilor, motiv pentru care, cu smerită rugămintă, cer permisiunea Înaltpreasfinției Voastre pentru tunderea acestora în monahism, anexând cererea lor privind dorința de a primi călugăria”.

În următoarea informare către Consistoriul duhovnicesc din Moscova, din 26 noiembrie 1909, egumena Maria comunică faptul că „ucenicele mănăstirii încredințate mie: Pelaghia Volkova, Pelaghia Tulțeva, Daria Andreeva, Ana Iakovleva – au fost tunse în monahism la 19 noiembrie, iar Anastasia Vnukova, Olga Sidorova, Neonila Popova, Ekaterina Salghina au fost tunse în monahism la 20 noiembrie și au primit numele: prima – Polixenia, a doua – Platonida, a treia – Doroteea, a patra – Antonina, a cincea – Maria, a șasea – Margarita, a șaptea – Nina, a opta – Evstolia”.

După ce s-a călugărit, monahia Antonina a continuat cu ascultarea de prescurăreasă.

Maica Antonina, din fire, avea un caracter impulsiv. Aceasta reiese din însemnările sale personale despre convorbirile cu duhovnicul și amintirile ei, pe care le împărtășea cu cei apropiați. Trebuia să depună mult mai multă osteneală pentru lucrarea duhovnicească și pentru smulgera patimilor sufletești. Și, în urma unei îndelungate lupte zilnice cu sine însăși, a devenit o maică mângâietoare, care, chiar, dacă putea să mustre, o făcea cu atâta dragoste, încât nimeni nu se supăra, ci își amintea lecția pentru toată viața și se străduia să se îndrepte.

În această luptă o ajutau și maicile Iulia-nia și Eupraxia, care o îndrumau și o aduceau la dreaptă înțelegere prin har. De pildă, maica

Antonina nu putea să scape de obiceiul rău de a vorbi în biserică. Asupra acestui lucru i-au atras atenția cuvioasele întemeietoare ale mănăstirii. Odată ea le-a visat pe maicile Iuliania și Eupraxia. Stăteau lângă mormintele lor, iar de ele se apropiau monahiile și primeau binecuvântare. Monahia Antonina s-a apropiat și ea, dar cuvioasele au refuzat să o binecuvânteze, deoarece vorbea prea des în biserică. În acel moment s-au apropiat de cuvioase bătrâna iconomă, monahia Eupraxia, și monahia Apolinaria. Amândouă au primit binecuvântare, iar pe Apolinaria cuvioasele chiar au ținut-o de mână. Monahia Antonina s-a revoltat împotriva cuvioaselor, deoarece, după părerea ei, cel mai mult dintre toate vorbea în biserică maica Apolinaria. Dar apoi, după ce s-a liniștit, și-a cerut iertare, iar ele au iertat-o, lămurind-o că au binecuvântat-o pe monahia Apolinaria pentru că au văzut în inima ei că nu din patimă face acest lucru, ci pentru a-i dezarma pe cei răuvoitori, și astfel se apără de multe întristări.

Asemenea îndrumări și învățături aduna maica Antonina în inima sa ca pe niște mărgăritare de mare preț și își călăuzea viața după ele, iar apoi le transmitea fiicelor ei duhovnicești.

## STAREȚUL DE LA KALUGA, ARHIMANDRITUL NIL KASTALSKI

Pe când era ucenică, precum și după tunderea ei în monahism, Ana Iakovleva (monahia Antonina) se adresa pentru sfaturi duhovnicești și pentru dezlegarea nedumeririlor sale bătrânului de la mănăstirea Kaluga, arhimandritul Nil.

Arhimandritul Nil Kastalski (1839-1914) provenea dintr-o familie de negustori din Moscova. La vârstă matură a intrat ca frate în Pustia Optina a Intrării în Biserică a Maicii Domnului și a îndeplinit ascultarea la bucătărie, apoi la prescurărie, iar după aceea a fost ajutor al bibliotecarului mănăstirii și paracliser. La 22 iunie 1874, frațele Nichifor a fost tuns în monahism în biserica schitului, cu numele Nil. Tatăl său – negustorul Venedikt Kastalski – a dăruit schitului acoperămintе cusute din catifea, în valoare de 10 ruble. Însemnarea despre această donație s-a păstrat în „Letopisețul schitului Pustiei Optina” din 26 decembrie 1875.

În iunie 1876, relatează același letopiseț, „în schit, ieromonahul Kliment (Zaderholm) ple-

ca împreună cu monahul Nil la Breansk pentru strângerea de materiale necesare scrierii vieții arhimandritului Moisei (Putilov, †1862), iar în ziua de 25 se întorceau înapoi”. La 1 august 1881, paracliserul, monahul Nil, a fost hirotonit în biserica mănăstirii ca ierodiacon de către Preasfințitul Vladimir Nikolski, episcop de Kaluga și Borovski.

În 1890, ierodiaconul Nil a fost hirotonit ieromonah, iar în 1895 a fost numit duhovnic al fraților de la mănăstirea Lavrentiev și al surorilor din mănăstirea de maici Kazanskaia din Kaluga. Din 1903, părintele Nil a fost locțiitor al mănăstirilor Lavrentiev și Krestovski din Kaluga, iar la 9 mai 1906 a fost ridicat la rangul de arhimandrit. După un timp – pentru sfaturi duhovnicești și ajutor –, către el au început să vină oameni nu numai din împrejurimi, ci chiar și din Moscova, cinstindu-l ca pe un bătrân-duhovnic încercat.

Mănăstirea Lavrentiev, idioritmică, trecută în subordinea casei arhieresti, se afla la doi kilometri de Kaluga. Era situată pe malul stâng al râului Iacenska. În secolul al XVI-lea, aici a viețuit cuviosul Lavrentie, nebun pentru Hristos. Pe locul înmormântării sale a fost întemeiată o mănăstire care îi purta numele. Aproape de ea se afla și mănăstirea Krestovski, în care funcționa un azil pentru clerici bătrâni și neputincioși din eparhia Kaluga. Mănăstirea Krestovski era inclusă în obștea Lavrentiev.

Părintele Nil nu a uitat nici Optina, mănăstirea sa de metanie – patria lui monahală. O vizita adeseori și slujea acolo în zilele de sărbătoare. Letopisețul schitului vorbește despre vizita făcută aici pe 19 octombrie 1904 și 1905 și slujirea în schit în ziua hramului acestuia – mutarea moaștelor Cuviosului Ioan de Rila.

În ziua pomenirii fericitului ieroschimonah Ambrozie (Grenkov), la mănăstire s-au adunat monahi din Optina pentru a cinsti pomenirea starețului. Astfel, pe 10 octombrie 1906, „Liturgia din biserica Maicii Domnului de la Kazan a mănăstirii, începută la ora 8:30, a fost săvârșită de Preasfințitul Trifon (Turkestanov, †1934), episcop de Dmitrov, în împreună-slujire cu starețul Optinei, arhimandritul Xenofont (Kliukin, †1914), arhimandritul Nil și câțiva ieromonahi”.

Ucenica Ana, mai apoi monahia Antonina, îl vizita adesea pe părintele Nil la Kaluga, îl primea și la Moscova și, de asemenea, s-a învrednicit să-și vegheze starețul pe patul de suferință, să fie de față la sfârșitul său, care s-a petrecut pe 27 februarie 1914, și să închidă ochii adormitului arhimandrit Nil... La aceste vizite, maica Antonina ținea însemnări ale convorbirilor cu părintele, care s-au păstrat în arhiva mănăstirii Zaceatievski, dactilografiate.

CONVORBIRI CU  
ARHIMANDRITUL NIL,  
ÎNSEMNALE DE MAICA ANTONINA

*Convorbire la chilia părintelui, 8 iulie 1905*

– Trăiesc rău, părinte, nu am întru mine frica de Dumnezeu!

– Ai îngăduit o greșeală, frica de Dumnezeu a plecat, iar după ea și luarea-aminte, și ai căzut sub osândire. Spui bine că ai greșit lăuntric. Iarăși te-ai muștrat, ai rostit ceva necuvenit unei monahii; iute nu te vei îndrepta, mai degrabă pocăiește-te și cere iertare de la Domnul.

– Iertați-mă, părinte!

– Dumnezeu să te ierte! Osândirea lăuntrică se face nu numai prin cuvinte, ci și prin mișcarea lăuntrică a inimii. O avem deja când sufletul gândește despre cineva fără bunăvoință, iar conștiința spune că am greșit. De acum înainte păzește-te. Întotdeauna cercetează-te pe tine însăși. Te consideri cea mai rea dintre toate, și slavă lui Dumnezeu, dacă aceasta nu o spune numai limba ta! Dar dacă vine vreo soră și te ceartă, și încă fără motiv, ce va fi cu tine? Dacă în

sufletul tău simți că aceasta e puțin și că trebuie să înmulțești gândul dat, înseamnă că într-adevăr te simți păcătoasă; iar dacă nu ai gândul în inimă, să știi că ea este plină de îndreptățire de sine: crezi că slava deșartă a trecut. Dar nu, ea nu a plecat, ci doar s-a ascuns pentru o vreme! Nu socoti că atât de curând te vei izbăvi de ea – peste tot va merge pe urmele tale și îți va șopti la urechi că totul este bine, când de fapt nu e așa.

Astfel, fiică, mai avem încă multe neîndreptări! Bine este că notezi totul. Astăzi suntem mai liberi să vorbim.

### *Convorbire la chilie, 15 iulie 1906*

Iarăși dai felurite sfaturi, însă observ că ele au început să se împruțineze. Am judecat și deja am început să dăm îndrumări. Păzește-te să înveți și să faci observații aceleia care este de două ori mai în vârstă decât tine. Ce e asta? Rodul înaltei păreri de sine, iar tu nu bagi de seamă. Trebuie să te îndrepti. Când vă întâlniți – neapărat cere-ți iertare. Mi se pare că sufletul tău în fiecare clipă e plin de judecată și osândire a altora. Ia aminte – chiar dacă aceasta se întâmplă rar, este o mare nenorocire, scormonire în tine însăși și osândire a celorlalți. Iată jugul pierzător care te duce iute la pieire! Trebuie să-l dezlegi și să te eliberezi de acești cai iuți; dacă mergi mai liniștit, vei ajunge departe. Te rog, cercetează-te pe tine însăși! Scrie orice mică greșală, ca să știi despre ea și iute să

se îndrepte lucrurile. Ar fi bine dacă cineva te va certa: bucură-te când se întâmplă aceasta. Rău este când toți te laudă, iar nimeni nu-ți spune adevărul. Nu vei simți cum vei cădea în înșelare. Fără să vrei, vei începe să te socotești sfântă și vei dori să-i înveți pe toți ceilalți. Iată, monahia iconomă face bine când mai lovește și cu palma în masă, iar pentru tine este de folos! Iubiți-le și cinstiți-le pe maica egumenă, pe iconomă și pe orice autoritate mănăstirească – ele sunt puse acolo de Dumnezeu, prin oameni. Trebuie să le ascuți pe toate și să le consideri mult mai sus decât tine. Privește-le, ele stau mai sus, iar tu jos; și dacă sufletul începe să vadă pe vreo soră mai jos decât tine, muștră-te și grăbește-te să ceri iertare de la Domnul. Mânie-te pe orice înălțare de sine, slavă deșartă și osândire – acestea sunt fum și duhoare a iadului. Obișnuiește-te să te bucuri atunci când se poartă cu dispreț față de tine, te muștră sau chiar te jignesc, decât atunci când te lingușesc și te laudă. Aceasta este cea mai sigură cale către smerenie.

Aș dori, copilul meu, să dobândești toate virtuțile, ca să nu fie zadarnică convorbirea noastră.

### *Convorbire la chilie, anul 1907*

– Ei, fiică, cum este viața noastră duhovnicească, sporește sau nu?

– Ce să spun despre mine însămi, leneșa și nepăsătoarea? Chiar dacă îmi cercetez faptele și